

JÓZEF KUROPIESKA (1904– 1998)

Notka biograficzna

Józef Kuropieska urodził się w dniu 25 maja 1904 roku w Jedlni (gubernia radomska, pow. Kozienice). Rodzice jego: Stanisław i Józefa z domu Cybula byli chłopami bezrolnymi i utrzymywali się głównie z dorywczych prac przy wyrębie lasów. W domu panowała bieda i Józef jako 10. latek musiał również pracować. O nauce nie mogło być mowy, bo szkoła w Jedlni była dostępna jedynie dla dzieci gospodarzy, płacących podatki rolne. Dopiero od 1915 roku, gdy do Jedlni przybyli Austriacy, Szkoły Powszechne stały się dostępne dla wszystkich dzieci i Józef mógł rozpocząć naukę. Aby umożliwić Józefowi dalszą naukę rodzice przeprowadzili się do Radomia. Tam Józef uczył się w Seminarium Nauczycielskim, aktywnie działając w harcerstwie oraz należąc do radomskich struktur POW. To zapoczątkowało

jego miłość do wojska i tam widział swoją przyszłość. Po ukończeniu Seminarium Nauczycielskiego wstąpił do Szkoły Podchorążych Piechoty w Warszawie uzyskując promocję w 1923 r. Praktyki odbył w korpusie kadetów we Lwowie oraz w Szkole Podoficerskiej 85 Pułku Strzelców Wileńskich. W 1926 r. jako podchorąży uczestniczył w zamachu majowym po stronie sił rządowych.

W 1928 r. został awansowany do stopnia porucznika i pełnił funkcję dowódcy kompanii.

W 1932 r. zawarł związek małżeński z Leopoldą z domu Jabłońską, z którą miał córkę i dwóch synów. Po śmierci żony ożenił się w 1985 r. z Teresą Drozd z domu Ryłko. Pani Teresa zmarła w 2006 r.

W latach 1934 - 1936 był słuchaczem utworzonej przez Józefa Piłsudskiego Wyższej Szkoły Wojennej w Rembertowie. Ukończenie tej renomowanej uczelni przyniosło mu awans na stopień kapitana WP oraz prawo do używania tytułu oficera dyplomowanego. W 1936 roku został skierowany do służby w sztabie 22 Dywizji Piechoty Górskiej w Przemyślu, na stanowisko pierwszego oficera sztabu. W 1938 r. przeniesiony został do Wojskowego Biura Historycznego.

W czasie wojny obronnej, we wrześniu 1939 r. był Szefem Sztabu Grupy Operacyjnej „Bielsko”, wchodzącej w skład Armii „Kraków”. 20 września 1939 r., po bitwie pod Tomaszowem Lubelskim, kpt. dypl. Józef Kuropieska dostał się do niewoli i poprzez obozy przejściowe w dawnych koszarach w Dębicy i Bochni, pod koniec października 1939 r. przewieziony został do Oflagu XI B Braunschweig i tam figuruje już jako jeńiec wojenny nr 59/XIB. Następnie w czerwcu 1940 r. kpt Józef Kuropieska przeniesiony został do Oflagu II C Woldenberg, gdzie przebywał do chwili ewakuacji obozu, tj. do 25 stycznia 1945r.

Od początku pobytu w Oflagu II C, mając świadomość, że wolność nie nastąpi szybko, aktywnie włączył się w tworzenie struktur Komisji Kulturalno-Oświatowej. Rozumiał, że taka aktywność pozwoli jeńcom na zminimalizowanie obozowej gehenny i utrzymanie jako takiej sprawności intelektualnej. Miał też duże zdolności do przekazywania wiedzy innym, ale czynił to głównie w odniesieniu do zwolenników swoich poglądów politycznych. A były to poglądy jednoznacznie lewicowe, by w końcowym okresie pobytu w obozie przekształcić się w poglądy skrajnie komunistyczne. Trudno powiedzieć co zadecydowało, że świetnie

wykształcony, przedwojenny oficer miał poglądy tak radykalnie inne od poglądów powszechnie funkcjonujących w Oflagu. W swojej książce „Obozowe refleksje Oflag IIC” można doczytać się, że mogła mieć na to wpływ duża niesprawiedliwość społeczna, jaką doświadczył w dzieciństwie.

W obozie zdecydowanie dominowały poglądy prawicowe, wrogie ZSRR. Owszem, zwolennicy Sanacji często mocno ścierali się z Endekami i to była główna linia politycznych konfliktów. Natomiast komuniści stanowili zdecydowany margines. Choć trzeba przyznać, że w miarę przybliżania się frontu i przenikającej do Oflagu propagandy radzieckiej, rozrastały się szeregi zwolenników wizji Polski kpt Kuropieski, tj. braterskiego sojuszu z ZSRR.

Zbliżający się front wschodni spowodował ewakuację Oflagu II C, która nastąpiła 25 stycznia 1945 r. Kpt Józef Kuropieska wraz z częścią Obozu Zachód został pognany w głąb Niemiec. W marcu 1945 r. jego V batalion dotarł do Stalagu X B Sandbostel niedaleko Hamburga, skąd po kilkutygodniowym pobycie został przetransportowany w kierunku Lubeki. Tam, pod Lubeką w dniu 3.05. 1945 r. batalion V został wyzwolony przez żołnierzy brytyjskich.

Wielu jego kolegów postanowiło pozostać na zachodzie, natomiast kpt Kuropieska wraz z nieliczną grupą ruszył do Polski. W miarę szybko (samochodami, pociągami), bo już 12 maja dotarł do Warszawy. Ciekawostką jest fakt, że w drodze powrotnej „zajrzał” do Dobiegniewa, gdzie w Oflagu, w którym spędził 5 lat, więziono już jeńców niemieckich.

Zgłosił się do Ludowego Wojska Polskiego i został zweryfikowany w stopniu majora. 15 maja 1945 r. otrzymał przydział do Głównego Zarządu Polityczno-Wychowawczego. Następnie, jako jeden z nielicznych oficerów z wyższym wykształceniem wojskowym, został przeniesiony do oddziału operacyjnego Sztabu Generalnego WP. W czerwcu 1945 roku otrzymał awans na podpułkownika oraz został dowódcą kompanii honorowej, która uczestniczyła w paradzie zwycięstwa w Moskwie.

We wrześniu 1945 r. został mianowany Szefem Sztabu Polskiej Misji Wojskowej w Wielkiej Brytanii. Od lutego 1946 r. pełnił funkcję attaché wojskowego przy Ambasadzie RP w Londynie. Odwołany do kraju w 1947 r. otrzymał awans na stopień podpułkownika, a wkrótce na pułkownika. Dowodził 15 Dywizją Piechoty w Olsztynie, a później pełnił obowiązki Dyrektora Nauki Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie.

W 1948 r. otrzymał awans na stopień generała brygady, obejmując stanowisko Z-cy Szefa Sztabu Generalnego. W 1949 r. objął stanowisko Szefa Sztabu Warszawskiego Okręgu Wojskowego.

Niestety, coś zaczęło zgrzytać w trybach tej wspaniałej kariery wojskowej. Minister Obrony Narodowej Konstanty Rokossowski w styczniu 1950 r. wydał rozkaz usuwania przedwojennych oficerów z Ludowego Wojska Polskiego. Często towarzyszył temu wręcz wrogi stosunek do nich. Zaczęły się śledzenia i areszty, z reguły pod fałszywymi zarzutami.

W swojej świetnej książce „Z mojego życia” Arkady Brzezicki - również Woldenberczyk - tak opisuje pewne zdarzenie: „W marcu 1950 roku na Kasprzym Wierchu przypadkowo spotkałem gen. Kuropieskę. Ubrany był podobnie jak ja, w wiatrówkę i spodnie narciarskie. Odwołał mnie na bok i pokazał stojącego opodal osobnika w długiej czarnej jesionce, który go stale śledził. Generał wyraźnie stracił dawny humor i pewność siebie. Zapewne już wtedy zdawał sobie sprawę z tego czym to się skończy”.

I rzeczywiście, w maju 1950 r. podczas ćwiczeń w Giżycku, gen. Józef Kuropieska został aresztowany pod fałszywym zarzutem współpracy z wywiadem brytyjskim. Tego samego dnia zatrzymani zostali również generałowie: Jerzy Kirchmayer i Stefan Mossor. Przez 2 lata poddawany był brutalnemu śledztwu. W dniu 25 czerwca 1952 r. skazany został na karę śmierci i utratę praw publicznych na zawsze. Przebywał w celi śmierci, ale wyroku nie

wykonano. W wyniku przemian politycznych, jakie nastąpiły w Polsce po śmierci Stalina, 25 czerwca 1954 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok, dopatrując się wielu nieprawidłowości w przebiegu procesu. W grudniu 1955 r. został zwolniony z aresztu, a w czerwcu 1956 r. całkowicie zrehabilitowany.

Powrócił do czynnej służby wojskowej jako redaktor naczelny Wojskowego Przeglądu Historycznego. W latach 1957 – 1964 pełnił funkcję Dowódcy Warszawskiego Okręgu Wojskowego. W 1957 r. otrzymał awans na stopień generała dywizji. W okresie tym podjął starania o sformowanie w Wojsku Polskim związku taktycznego Wojsk Powietrzno - Desantowych. Starania te zostały uwieńczone powodzeniem. Dzięki jego inicjatywie, w dziesięć lat po rozformowaniu słynnej, elitarniej 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej gen. Stanisława Sosabowskiego, powstała w Krakowie 6. Pomorska Dywizja Powietrzno - Desantowa, słynne później „Czerwone Berety”. To było Jego ukochane „dziecko”.

Fot. z prywatnego archiwum Generała

Formując tę elitarną Dywizję, Generał nie wahał się nawiązywać do rozwiązań organizacyjnych, jak i metod szkoleniowych, stosowanych w jej sławnej poprzedniczce. Dywizja była świetnie wyposażona i uzbrojona. Był to naprawdę doborowy Związek Taktyczny, dysponujący ogromnymi możliwościami na ówczesnym polu walki.

W latach 1963–1968 pełnił bardzo prestiżowe stanowisko Komendanta Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie. Był autorem i propagatorem szeregu nowatorskich koncepcji w nauczaniu słuchaczy ASG. Często wzorował się na przedwojennej Wyższej Szkole Wojennej, co przysparzało mu wielu przeciwników w gronie wyższej kadry dowódczej, wywodzącej się z sił zbrojnych formowanych w ZSRR: Armii Czerwonej bądź Armii Ludowej.

W 1968 r. decyzją Ministra Obrony Narodowej, Marszałka Polski Mariana Spychalskiego, Generał został przeniesiony w stan spoczynku

Będąc już na emeryturze poświęcił się pisarstwu. Napisał szereg ciekawych książek o charakterze wspomnieniowym, w których szczegółowo opisał całe swoje wojskowe życie od 1923 roku do końca kariery wojskowej. Był wieloletnim członkiem Stowarzyszenia Pisarzy

Polskich. Był też członkiem Komitetu Redakcyjnego kwartalnika „Wojskowy Przegląd Historyczny” oraz członkiem Rady Naczelnej ZBOWiD.

W 1988 r. otrzymał awans na stopień generała broni.

W trakcie swojego bogatego wojskowego życia otrzymał wiele odznaczeń, a w 90. rocznicę urodzin w 1994 roku Prezydent RP Lech Wałęsa udekorował Generała Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Natomiast 2 września 1998 roku Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski odznaczył Generała (już pośmiertnie) Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Gen. broni Józef Kuropieska zmarł w dniu 31 sierpnia 1998 roku w wieku 94 lat. Spoczywa na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach (kwatera A30-tuje-10).

Rozkazem Nr 145/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 czerwca 2002 r. gen. broni Józef Kuropieska został patronem 6 Batalionu Dowodzenia, 6 Brygady Desantowo-Szturmowej w Krakowie – dawnych „Czerwonych Beretów”.

Opracował Dariusz Stawicki - członek Zarządu Stowarzyszenia Woldenberczyków , na podstawie:

1. Książki Józefa Kuropieski „Obozowe refleksje – Oflag IIC” - wyd. KAW Kraków 1985r
2. www.wikipedia.org
3. 6 batalion dowodzenia – Patron (<https://6bdow.wp.mil.pl/pl/pages/patron>)
4. www.wikiwand.com/pl/Józef_Kuropieska
5. [www. Józef Kuropieska | Stowarzyszenie Pisarzy Polskich \(sppwarszawa.pl\)](http://www.JózefKuropieska.pl)
6. PIWiki > Józef Kuropieska
7. Materiały z CMJW w Łąbinowicach k/Opola dot. pobytu w Oflagach - 2022r

Łódź, w marcu 2022 roku.